

**DARS O‘TISHDA METODIKA ,ASOSIY PRINSIPLAR VA YONDASHUVLAR**

**Toshmurodov Suxrob, Fayziyev Raxim**

Respublika musiqa va san’at kolleji



Dars o‘tkazish metodikasi — bu o‘qituvchining ma'lum bir mavzu yoki fanni o‘quvchilarga taqdim etish, o‘rgatish jarayonidagi harakatlar va uslublar tizimi. Maqsadli ta'lim, samarali o‘qitish va o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini rivojlantirishda to‘g‘ri metodik yondashuv muhim rol o‘ynaydi. O‘qituvchining metodikasi, faqat bilimlarni o‘rgatishdan iborat emas, balki o‘quvchilarning fikrlashini rivojlantirish, ijtimoiy va hissiy ko‘nikmalarini shakllantirish hamda mustaqil o‘qish qobiliyatini o‘stirishni o‘z ichiga oladi.

Dars o‘tkazishda metodika o‘qituvchining o‘quvchilarga ma'lum bilimlarni, ko‘nikmalarni va kompetensiyalarni yetkazish usullarini anglatadi. Bu, o‘qitish jarayonida o‘quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash, motivatsiya yaratish va darsni samarali tashkil etish uchun qaratilgan turli yondashuvlar va uslublarni o‘z ichiga oladi. Metodika bir nechta asosiy prinsiplar asosida quriladi:

1. Faoliyatga yo‘naltirilgan metodika: O‘quvchilarning bilim olish jarayonida faol ishtirok etishi ta'minlanadi. O‘qituvchi tomonidan ko‘proq interaktiv metodlar, guruhli ishlar, muammoli vaziyatlar yaratish va mustaqil ishlashga ko‘mak beriladi.

2. Differensial yondashuv: O‘quvchilarning har biri o‘ziga xos xususiyatlarga ega bo‘lib, ularga individual yondashish zarur. O‘qituvchining metodikasi har bir o‘quvchining bilim olish darajasi va ehtiyojlariga mos bo‘lishi kerak.

3. Samaradorlikni ta'minlash: Darsning samaradorligi nafaqat o‘quvchilarning bilim darajasiga, balki ularning o‘ziga bo‘lgan ishonchi, motivatsiyasi va ta'lim jarayoniga munosabatiga bog‘liq. O‘qituvchi metodikasi tinglovchilarning ehtiyojlariga, uslubga va darsning mazmuniga mos kelishi lozim.

1. An'anaviy metodlar: Bu metodlar o‘qituvchining darsni nazorat qilishi va o‘quvchilarning passiv tarzda ma'lumotni qabul qilishiga asoslanadi. O‘qituvchi darsning barcha jarayonini boshqaradi va o‘quvchilarga ma'lumotni yodlash, qayta ko‘rib chiqish va amal qilishni o‘rgatadi.

2. Interaktiv metodlar: Bu metodlar dars jarayonida o‘quvchilarning faol ishtirokini ta'minlashni ko‘zda tutadi. Guruhli ishlar, munozaralar, tanlovlar, testlar va ko‘nikmalarni amaliy tarzda o‘rgatish bu yondashuvning bir qismidir. O‘quvchilar o‘z fikrlarini bildirish, o‘rganilgan bilimni amalda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

3. Loyihalar va tadbirlar: O‘quvchilarni mustaqil ishlashga undash va o‘z-o‘zini rivojlantirishni qo‘llab-quvvatlash. O‘qituvchi o‘quvchilarga loyiha yaratish yoki ma'lum bir tadbirni tashkil etish orqali amaliy ko‘nikmalarni rivojlantiradi. Bu metod o‘quvchilarning ijodkorligini oshiradi va ko‘proq mustaqil fikrlashga yo‘naltiradi.

Date: 27<sup>th</sup> October-2024

4. Problemalı yondashuv: O'quvchilarga ma'lum bir muammo yoki savolni kiritish va ularni mustaqil ravishda yechimini topishga undash. Bu metod o'quvchilarning analitik fikrlashini rivojlantirishga yordam beradi va ularni amaliy ishga tayyorlaydi.

5. Kognitiv yondashuv: O'quvchilarning bilim olish jarayonidagi fikrlash faoliyatiga asoslanadi. O'qituvchi mantiqiy va analitik fikrlashni rivojlantiruvchi topshiriqlar va masalalar yaratadi.

Darsni Samarali Tashkil Etishning Asosiy Tamoyillari

1. Tinglovchilarni motivatsiya qilish: Darsning boshlanishidan oldin o'quvchilarda o'rganish istagini uyg'otish muhimdir. Buning uchun mavzuning dolzarbligini ko'rsatish, darsni interaktiv qilish va o'quvchilarni faol ishtirok etishga jalb etish zarur.

2. Davomiylik va o'zaro aloqalar: Dars davomida o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni o'rnatish va ularni samarali tarzda tashkil etish kerak. Bu, o'quvchilarni darsga jalb qilish, savollar berish va javoblar olish, fikrlar almashish orqali amalga oshiriladi.

3. Natijaviylikni baholash: Darsning samaradorligi yakunida o'quvchilarning o'zlashtirgan bilimlari va ko'nikmalarini baholash muhim ahamiyatga ega. Buning uchun testlar, amaliy ishlar va mulohazalar orqali baholash tizimlari ishlab chiqiladi.

Xulosa

Dars o'tkazish metodikasi o'qitishning samaradorligini oshirish va o'quvchilarning bilimlarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. To'g'ri metodik yondashuv, o'qituvchining o'quvchilar bilan o'zaro aloqalari, individual va guruh ishlari, shuningdek interaktiv va problemali metodlarni qo'llash o'quvchilarning bilim olish jarayonini samarali qiladi. Har bir darsda metodikani to'g'ri tanlash va foydalanish o'qituvchining o'z malakasi va tajribasiga bog'liq bo'lsa-da, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda katta ahamiyatga ega.

#### **ADABIYOTLAR RO'YXATI:**

1. Abdullaeva, M. S. *Pedagogik metodika va uning asosiy prinsiplaridan foydalanish*. Toshkent: O'qituvchi, 2019.
2. Nasirova, F. M. *Dars o'tkazish metodikasining asosiy yo'nalishlari*. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti nashriyoti, 2018.
3. Shayxov, A. T. *O'qitish metodikasi: nazariy va amaliy jihatlar*. Toshkent: Iqtidor, 2017.
4. Rakhimov, S. K. *Pedagogika va metodika: o'qituvchilarga qo'llanma*. Buxoro: Buxoro Universiteti, 2020.
5. Xodjayev, D. F. *Ta'lim jarayonida metodik yondashuvlar*. Toshkent: Sharq, 2021.

